

Inleiding / samenvatting

In kader van de discussie over 50 jaar duurzaam verlijmde gevels, heeft SBK op 28 april 2010 besloten de kwaliteitserkenning van de relevante KOMO-certificaten in te trekken. Aansluitend hierop heeft VROM/VI op 25 mei jongstleden een persbericht gepubliceerd. Omdat deze beslissing een hoop vragen oproept en onrust in de markt kan veroorzaken, tracht Bostik u over deze kwestie volledig te informeren. Aangezien deze beslissing in onze optiek onzorgvuldig en ongegrond is genomen, heeft Bostik bovendien besloten deze beslissing, op grond van heldere argumenten en feiten, aan te vechten. Het nieuwsbericht van VROM/VI hebben wij voor alle duidelijkheid eveneens op onze website geplaatst. Naar onze mening staat onomstotelijk vast dat het verlijmen van gevelplaten nog steeds wettelijk is toegestaan, mits wordt gewerkt volgens de bekende, bestaande richtlijnen en verwerkingsvoorschriften.

Kortom: VERLIJMING VAN GEVELPLATEN MAG EN KAN NOG STEEDS OP EEN
 VEILIGE MANIER PLAATSVINDEN

In de hiernavolgende uiteenzetting trachten wij u over deze kwestie in detail opheldering te geven.

Achtergrond

Er zijn in Nederland vele miljoenen m² gevelplaten, met name HPL-panelen, vezelcement en steenwol, zonder noemenswaardige problemen duurzaam verlijmd met Bostik lijmen. Sinds 2001 beschikt Bostik over een KOMO-certificaat voor zowel PanelTack als PanelTack HM, welke certificaten onlangs per 15 december 2008 respectievelijk 1 juni 2009 zijn verlengd tot 15 december 2013. Tevens zijn de certificaten op 15 december 2008 respectievelijk 1 juni 2009 of kort daarna opgenomen in het overzicht van erkende kwaliteitsverklaringen in de bouw op de website van SBK. Daarnaast zijn de certificaten erkende kwaliteitsverklaringen en voldoen beiden aan de eisen van het Bouwbesluit 2003 alsmede NEN 6700 en NEN 6702 (beiden vervallen) en Eurocode 1 (vervanger van NEN 6700 en 6702). Door het afgeven door SKG van de kwaliteitsverklaring alsmede het publiceren door SBK van de BRL 4101-7 en de kwaliteitsverklaring van Bostik, bevestigt SBK, dat is voldaan aan de eisen, die gelden voor afgifte en publicatie, waaronder de thans geldende wet- en regelgeving.

Enige jaren geleden zijn er echter een aantal gevelpanelen naar beneden gekomen, hetgeen groot gevaar opleverde. Nader onderzoek was nodig en in dit kader heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid eind 2006 een rapport uitgebracht over voorvallen waarbij gevelplaten, vooral natuursteen en glas, met name in 2005 waren losgekomen. Voor alle duidelijkheid: het ging hierbij niet om conform BRL 4101-7 verlijmde gevelplaten. Het ging hier om een aantal mechanisch bevestigde gevelplaten en over één project waar glasvezelversterkte cementplaten, tegen de voorschriften van de fabrikant notabene, waren verlijmd. Bostik distantieert zich hiervan omdat de gehanteerde werkwijze strijdig is met de regels van haar eigen beleid ten aanzien van gevelplaatverlijming. Zo stelt Bostik strenge eisen aan de verlijming van zware natuurstenen gevelplaten en ondergaan nieuwe plaatmaterialen eerst uitvoerige hechtingstesten en verouderingstesten, alvorens een lijmadvies kan worden gegeven.

Deze voorvallen waren in ieder geval aanleiding om kritisch te kijken naar de betreffende regelgeving en de beschikbare normen. Daarbij is door de Onderzoeksraad voor Veiligheid niet een aanbeveling verstrekt om de BRL 4101-7 te herzien. Een aanbeveling betrof de

wijziging van NEN 6700. Deze wijziging heeft ook plaatsgevonden, voor het wederom verstrekken van de erkende kwaliteitsverklaring aan Bostik. Ook toen is de aanvraag getoetst en goedgekeurd, inhoudende dat wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving.

Bostik concentreert zich met haar Simson lijmsystemen met name op de verlijming van HPL-, vezelcement- en steenwol- platen, alsmede enkele speciale platen zoals alu-sandwich (Alucobond) en polyester (steniColour).

Herziening BRL 4101-7

Een andere aanleiding was een schadegeval waarbij natuursteen verlijmd was als gevolg van een onzorgvuldige uitvoering. Er bleek een KOMO-certificaat afgegeven te zijn aan een lijmleverancier voor de verlijming van natuursteen, wat eigenlijk niet had moeten gebeuren, omdat hierbij onvoldoende rekening was gehouden met de specifieke eigenschappen van natuursteen. Dit betrof echter een specifiek geval, dat los staat van de producten van Bostik en de wijze waarop Bostik de producten toepast in de bouwsector. Er werd vervolgens een nieuwe commissie in het leven geroepen om de BRL aan te passen teneinde dergelijke problemen te voorkomen.

Vertraging herziening BRL 4101-7 door discussie over “50 jaar duurzaamheid”

Deze commissie ging aanvankelijk voortvarend te werk hetgeen al snel resulteerde in een verbeterde conceptversie van de BRL. Verbetering van de BRL betekent immers dat het risico op loslatende gevelplaten (niet alleen met Bostik lijmsystemen maar met name ook van andere leveranciers) nóg kleiner wordt.

Ook was de commissie voornemens om de kwaliteit van de applicatie van de lijm op de bouwplaats te verhogen door middel van het verbeteren en bevorderen van de BRL 4104. Immers, 't relatief klein aantal schadegevallen bij verlijmden gevelplaten, blijkt nagenoeg altijd het gevolg van applicatiefouten. Positieve ontwikkelingen dus, dat ten goede komt aan de algehele kwaliteit van gevelplaatverlijming, maar waar helaas tot nu toe nog weinig van terecht is gekomen. Dit komt door de (nogal theoretische) discussie over “50 jaar duurzaamheid”.

Het Bouwbesluit eist namelijk dat een bouwwerk “gedurende de in NEN 6700 bedoelde referentieperiode voldoende bestand is tegen de daarop werkende krachten”. Voor de draagconstructie van gebouwen, woningen en kantoorgebouwen is een referentieperiode van 50 jaar van toepassing.

Dit is door enkele commissieleden aangegrepen om te stellen dat van verlijmden gevelplaten maar aangetoond moet worden dat ze met absolute zekerheid 50 jaar vast blijven zitten. Deze eis wordt echter niet gesteld in het Bouwbesluit 2003 of NEN 6700 respectievelijk Eurocode 1. Bovendien is dit feitelijk (haast) onmogelijk, omdat er “pas” ruim 20 jaar ervaring is met gevelplaat verlijming.

De huidige verouderingstesten in de BRL werden daarbij als onvoldoende onderbouwing beschouwd. Echter met een nieuw wijzigingsblad van NEN 6700 is in de normtekst een oplossing opgenomen voor dit probleem, te weten dat het ook mogelijk is bouwdeelen toe te passen die door inspectie, reparatie en eventueel vervanging de gewenste referentieperiode kunnen halen. Deze norm is ook opgenomen in de Eurocode 1, die NEN 6700 op 4 april 2010 heeft vervangen. Het is dus mogelijk om door monitoring aan de (discutabele) eis van 50 jaar duurzaamheid te voldoen, maar ook deze mogelijkheid werd van tafel geveegd.

Het probleem is niet zo zeer dat de lijmverbinding het geen 50 jaar zou uithouden (voor zover dat in de praktijk al nodig is!) maar dat dit, omdat verlijming een relatief nieuwe technologie is, volgens SBK niet aangetoond kan worden.

Er is hier sprake van een onredelijk en niet gemotiveerd argument alsmede onrechtvaardigheid t.a.v. de lijmleveranciers: waarom moeten zij wel deze 50 jaar duurzaamheid aantonen en anderen (in vergelijkbare situaties) niet?

Hoe dan ook de discussie over de 50 jaar duurzaamheid verlamde de voortgang van de commissie, waardoor het echte werk (verbeterde versie van de BRL en verhoging van de kwaliteit van gevelplaat verlijming) volledig stil was komen te liggen.

Onderzoek TNO

Om uit deze impasse te komen werd voorgesteld om TNO een onderzoek te laten uitvoeren, bestaande uit 2 fasen. De eerste fase (literatuur onderzoek), die gefinancierd is door een aantal lijmleveranciers waaronder Bostik, is inmiddels afgerond.

Begin 2010 kwam TNO met haar projectplan "Nader onderzoek duurzame veiligheid gelijmde gevels" voor fase 2. Het gaat daarbij om:

- Uitvoering van langlopende versnelde verouderingstesten.
- Uitvoeren van inspecties van 10 tot 20 jaar oude verlijmde gevels en uitvoering van testen op uitgenomen lijmverbindingen.
- Uitvoeren van een risico-inventarisatie t.b.v. veiligheidsfactor en te onderscheiden veiligheidsniveaus.
- Nadere beschouwing van de BRL 4104. Dit is de beoordelingsrichtlijn voor het aanbrengen van de lijm, dus de verlijming zelf. Erg belangrijk omdat een goede applicatie bepalend is voor een duurzame hechting.

Een groot en kostbaar project, dat een zorgvuldige afstemming m.b.t. inhoud en kosten met zich meebrengt.

Bostik, als voorstaand lijmproducent, staat positief tegenover dit onderzoek en is bereid aan dit onderzoek bij te dragen. Bovendien kan TNO hierbij ook gebruik maken van de uitgebreide expertise van Bostik op gebied van gevelplaatverlijming en lijmtechnologie in het algemeen. Ook enkele andere lijmleveranciers zijn bereid gevonden om dit kostbare project te financieren.

Het leek er dus op dat er eindelijk wat schot in de zaak kwam en de commissie haar eigenlijke taak weer kon gaan oppakken.

Intrekking BRL 4101-7

Echter, SBK vond dit allemaal te lang duren en heeft na overleg met VROM Inspectie, de directie van SKH en de voorzitter van de HCB, op 28 april jongstleden besloten om de status van nationale BRL betreffende de BRL 4101-7 per direct in te trekken.

Dat houdt in dat BRL 4101-7 niet meer op de website als aanvaarde BRL zichtbaar is en dat niet langer certificaten als erkende kwaliteitsverklaring op basis van deze BRL kunnen worden verstrekt of gecontinueerd.

Reactie op Nieuwsbericht VROM Inspectie/SBK van 25 mei 2010

Dit nieuwsbericht roept ten onrechte het beeld op dat het verlijmen van gevelplaten niet meer zou mogen of niet voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Er wordt immers

gesuggereerd dat er momenteel (nog) geen sprake zou zijn van een duurzame veilige verlijming van gevelementen.

Bostik betreurt dit persbericht alsook het intrekken van de status van de BRL en de onnodige onrust die dit op de markt teweegbrengt en vecht de beslissing van SBK dan ook aan. Van belang is dat Bostik op 1 juni 2009 een kwaliteitsverklaring heeft verkregen, op basis van BRL 4101 deel 1 en 7. Tevens is het certificaat op 1 juni 2009 of kort daarna opgenomen in het overzicht van erkende kwaliteitsverklaringen in de bouw op de website van SBK. Daarnaast is het certificaat een erkende kwaliteitsverklaring en voldoet het aan de eisen van het Bouwbesluit 2003 alsmede NEN 6700 en NEN 6702 (beiden vervallen) en Eurocode 1. Door het afgeven door SKG van de kwaliteitsverklaring alsmede het publiceren door SBK van de BRL 4101-7 en de kwaliteitsverklaring van Bostik, bevestigt SBK, dat is voldaan aan de eisen, die gelden voor afgifte en publicatie.

Verder zijn de normen na 1 juni 2009 niet gewijzigd. Ook aan de nieuwe norm uit Eurocode 1 voldoen de certificaten. Bovendien wordt in deze Eurocode 1 expliciet beschreven hoe de duurzaamheidseis van 50 jaar kan worden gehaald bij het toepassen van verlijming bij gevelplaten, waarbij inhoudelijk niet wordt afgeweken van hetgeen reeds gold onder NEN 6700. Niet is gebleken of aangetoond dat de huidige erkende kwaliteitsverklaringen daaraan niet voldoen.

Voorts is evenmin aangetoond of gebleken, dat niet kan worden gewacht op het afronden van het onderzoek door TNO. Dit onderzoek zou in eerste instantie worden afgerond in oktober 2010. Thans is de verwachting dat dit wordt afgerond begin 2011. Verder is niet aangetoond of gebleken, dat tussen 24 december 2009 en 28 april 2010, sprake is van dusdanig zwaarwegende signalen, dat thans niet meer kan worden volstaan met de verklaring als is aangegeven in het nieuwsbericht, te weten een voetnoot bij kwaliteitsverklaringen dat het certificaat niet (volledig) aansluit bij het bouwbesluit. Overigens bestrijdt Bostik dat daarvan sprake is, omdat voldaan wordt aan de thans geldende wet- en regelgeving alsmede de geldende normen in de bouwsector, waaronder Eurocode 1.

De eis “50 jaar duurzaamheid”

De eis “50 jaar duurzaamheid” wijkt bovendien af van de Europese regelgeving die op dit gebied uitgaat van 25 jaar (om precies te zijn “25 years assumed working life.”). Je vraagt je af hoe kan dat Nederland voor deze toepassing afwijkt van Europa.

In de geldende wet- en regelgeving wordt een oplossing gegeven waarmee aan de eisen van de duurzaamheid van constructies, waarbij gewerkt wordt met verlijmd gevelbeplating, wordt voldaan. We verwijzen hierbij naar de Eurocode 1 met Nationale Bijlage, die per 6 april 2010 de NEN 6700-2005 en NEN 6702-2007 heeft vervangen.

Hierin wordt namelijk letterlijk ingegaan hoe je kunt omgaan m.b.t. de “50 jaar duurzaamheid”.

“Voor ieder constructie onderdeel mag de ontwerplevensduur zijn verkregen door een economische combinatie van vervaardiging, uitvoering, inspectie, onderhoud en vervanging. Onder duurzaam wordt verstaan dat gedurende de ontwerplevensduur steeds aan alle eisen van betrouwbaarheid wordt voldaan. Onderdelen van bouwconstructies kunnen zo worden ontworpen dat:

- a) ze gedurende deze periode, in principe zonder herstel of vervanging, aan de eis zullen voldoen; hiertoe wordt de faalkans aan het begin van de ontwerplevensduur zo laag gesteld dat rekening houdend met de normale toename door*

- veroudering van de constructie toch aan het eind van de ontwerplevensduur de faalkans nog onder de grenswaarde ligt;*
- b) *ze tijdens de ontwerplevensduur van het bouwwerk, of de complete constructie waarvan ze deel uitmaken, één of meermalen kunnen worden geïnspecteerd en zo nodig herstel, zodat gedurende de gehele ontwerplevensduur steeds de faalkans van dat onderdeel onder de geëiste grenswaarde blijft.*

Ad b

Bij het voorgenomen gebruik van materialen waarvan men niet vooraf kan aantonen dat ze gedurende de gehele ontwerplevensduur de verlangde prestatie zullen leveren, kan dit volgens methode b worden gedaan. Dit kan zijn, omdat met deze constructies nog onvoldoende ervaring bestaat, of omdat bekend is dat de prestatie slechts gedurende een kortere tijd kan worden geleverd. Om te waarborgen dat ook tussentijdse (toekomstig) herstel van het onderdeel van de bouwconstructie zal kunnen plaatsvinden, afhankelijke van het voorziene gedrag van het onderdeel van de bouwconstructie, behoren afspraken te worden over periodieke inspecties, of het onderdeel van de bouwconstructie kan zo zijn ontworpen dat bezwijkgedrag zich voortijdig zal aankondigen, zodat tijd maatregelen kunnen worden getroffen. Een noodzakelijke voorwaarde in deze situatie is dat de desbetreffende onderdelen van de bouwconstructie bereikbaar zijn voor inspectie en herstel. Men moet daarbij bijvoorbeeld denken aan de mogelijkheden om een latei in een constructie van metselwerk of verlijmd gevelpanelen op grote hoogte te kunnen inspecteren en zo nodig te herstellen.”

Naar onze mening (op basis van 20 jaar ervaring op dit gebied) voldoen de producten waarvoor Bostik een erkende kwaliteitsverklaring heeft verkregen aan de thans geldende wet- en regelgeving. Het intrekken van de BRL 4101-7 als nationale BRL is dan ook onterecht. Het doel van het beoogde TNO-onderzoek (dat door Bostik ondersteund wordt) is nu juist om, geheel onverplicht, hieraan een goede onafhankelijke onderbouwing te geven. Het is echter aan SBK als instantie om gemotiveerd aan te geven op basis van welke argumenten het onderzoek van TNO niet kan worden afgewacht en welke zwaarwegende belangen en gronden aanwezig zijn om een dergelijk verstrekkend besluit te nemen. Dit laatste is een terechte vraag die door SBK helaas onbeantwoord blijft. Verder is het jammer maar ook begrijpelijk dat het opstarten van een dergelijk onderzoek iets langer duurt dan dat VROM wenst. Dit biedt echter geen terechte aanleiding om tot het intrekken over te gaan. De wet- en regelgeving blijft ongewijzigd en dus voldoet de huidige erkende kwaliteitsverklaring aan de daarvoor gestelde eisen. Bostik is bereid SBK hiervan te overtuigen en haar bijdrage, geheel onverplicht, te leveren aan het onderzoek van TNO, maar ziet zich tegelijkertijd ook geconfronteerd met een besluit dat op onterechte gronden is genomen.

Kortom: **VERLIJMING VAN GEVELPLATEN MAG EN KAN NOG STEEDS OP EEN VEILIGE MANIER PLAATSVINDEN.**

Uiteraard dient dit wel op een verantwoorde en juiste wijze te gebeuren, hetgeen ook gebeurt op basis van voorwaarden en eisen die Bostik al aan haar producten stelt en zal blijven stellen.

Wat nu?

De beslissing van SBK om de kwaliteitserkenning van de KOMO-certificaten in te trekken roept behoorlijk wat vragen op en veroorzaakt onrust in de markt. Deze beslissing heeft dus niet als gevolg dat er geen gevelplaten meer in Nederland mogen worden verlijmd of anderszins bevestigd mogen worden !!

Samen met andere lijmproducenten zal Bostik zich blijven inspannen om het proces van kwaliteitsverbetering middels aanpassing van de betreffende beoordelingsrichtlijnen en KOMO-certificering voort te zetten. Dit laat onverlet, dat de erkende kwaliteitsverklaringen van Bostik voldoen aan de thans geldende wet- en regelgeving en dat er geen gegronde reden is om tot dergelijke maatregelen over te gaan. Bostik is van mening dat een verbeterde BRL 4101-7 en 4104 en bijbehorende KOMO-certificering goede mogelijkheden bieden om dit verder aan te tonen. Daarom betreurt Bostik de beslissing van SBK.

Bostik wijst erop dat er in Nederland vanaf 1989 vele miljoenen m² gevelplaten, met name HPL-panelen, vezelcement en steenwol, zonder problemen duurzaam verlijmd zijn met Bostik lijmen. Vanaf 2001 gebeurde dat meestal onder KOMO-certificering.

Er is geen enkele reden te twijfelen aan de duurzaamheid van de verlijming met Bostik lijmsystemen.

Dat komt doordat Bostik de lat hoog legt (hoger dan de KOMO-certificering) door:

- partner te zijn van de vooraanstaande marktpartijen (waaronder gevelplaatproducenten, plaatgroothandel, applicatiebedrijven) waardoor ze goed op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen en hierop kan inspelen;
- te beschikken over een eigen uitgebreide R&D afdeling in 's-Hertogenbosch. Hierdoor is Bostik in staat om zelf (hechtings- en duurzaamheids)testen door te voeren en haar lijmsystemen steeds te optimaliseren;
- het ontwikkelen, produceren en leveren van specifieke lijmsystemen per type gevelpaneel. Er zijn vele soorten gevelpanelen op de markt, met ieder hun specifieke eigenschappen. Zo kan de werking van de panelen als gevolg van temperatuurs- en vochtigheidsveranderingen sterk verschillen. Ook het gewicht van de plaat kan per type nogal variëren. Een lijmsysteem dient daarmee rekening te houden. Daarom heeft Simson nooit gekozen voor "één-lijm-voor-alles".
- haar kennis over te dragen door vakkundig advies en begeleiding, ook op de bouwplaats.

Conclusie:

- 1) Het verlijmen van gevelplaten met Bostik/Simson lijmsystemen is veilig, verantwoord en duurzaam en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving, mits wordt voldaan aan de bekende, door Bostik gestelde voorwaarden.**
 - 2) De beslissing van VROM/VI en SBK om de kwaliteitserkenning van de KOMO-certificaten in te trekken betekent niet dat er geen gevelplaten meer mogen worden gelijmd.**
-

Mocht u naar aanleiding hiervan vragen hebben, neem dan gerust contact met ons op.

Bostik B.V.